

בב. אך בכך נשאר עדיין עורף הפלוגה חשוף להתקפת הרורבות הצרפתיות בג. רורבות אלו היוו את הסכנה העיקרית. משחוסלו — נפתרה הבעיה כולה".
"הערכת המצב של סגן בטיצ'ר היתה נכונה, ופעולתו המידית הוכתרה בהצלחה בולטת".

היתה זו אחת מ־150 הדוגמאות, הבאות להוכיח את המסקנות המובאות בספר. סיפור המעשה הוא קצר ועניני. הבירור אף הוא שופך אור רק על אותן הנקודות המענינות אותנו, ובצורה הפשוטה והתמציתית ביותר.
עתה נראה את המסגרת של אחד הפרקים, המנתח את עקרונותיהן של "פקודות".
"פקודה צריכה להביע בבהירות את רצונו של המפקד, ועליה להתאים למצב".

"הרבה יותר חשוב הוא, שפקודות תיכתבנה בבהירות ותפורסמנה במועדן, מאשר תהינה נכונות במבנן החיצוני. ביחידה מאומנת היטב, בשעה שהזמן מועט והמפות גרועות, תקבלנה הפקודות נטיה להיות כלליות. ביחוד יש לותר על פרטים כשהזמן קצר וכשעלולים לחול שינויים במצב לפני שהפקודה תוכל להיות מבוצעת.

א. ט.

האסטרטגיה הגבוהה בהתגשמותה"

כשיש זמן רב, מפות מצוינות ויחידות בלתי מנוסות, רצוי להרבות בפרטים".
והנה הסיכום הקצר והמעשי המסתמך על שש הדוגמאות שבפרק זה.
"פקודה טובה צריכה להיות מותאמת לשלוש דרישות מינימליות:

1. עליה לגעת בפרטים העיקריים.
2. עליה להיות ברורה, ללא כל אפשרות של טעות על מנת שיוכלו לבצעה.
3. יש להקדים ולהוציאה, כך שתגיע במועדה לפקודים העומדים להוציאה לפועל.

* *

כסופו של דבר: "אין ספר זה מתימר להיות מחקר מושלם על טקטיקה זעירה של חיל-הרגלים. מטרת מחבריו היתה לפתח במילואם כמה לקחים חשובים הניתנים להנמקה טובה בעזרת דוגמאות מעשיות ולהדגישם, ולא ליצור ספר אחד גוסף של תיאוריה מופשטת". אם נראה במלים אלה את מטרת הספר, הרי שהשיג ללא ספק את מטרתו ואף הרבה לעשות.

המלחמה. אי לכך מוכרחה היתה להתפתח האסטרטגיה ל"אסטרטגיה גבוהה" הכוללת את האסטרטגיות הפוליטית, הכלכלית והצבאית, שמתפקידן להכין את המלחמה, לנהל אותה ולנצל בצורה מתאימה את תוצאותיה".

מכאן עובר המחבר למחקר יסודי, המנתח את אופיה של המלחמה המודרנית:

"ביצוע ההחלטות האסטרטגיות הנו ענין הטקטיקה הגבוהה, שהיא המקיפה את ניהול הקרב, והטקטיקה הזעירה העוסקת בניהול היחידה ואופן לחימתה".

מטרת ניהול המלחמה היא לשבור את היכולת הפרטנציאלית של היריב להמשיך בהתנגדות. אי לכך "חייב מינהל המלחמה לשאוף לפגוע במרכזים החיוניים ביותר של האויב, על מנת להגיע לידי הכרעה מהירה".

"המלחמה המודרנית — אומר המחבר — אינה עוד התנגשות בין כוחות קרב מבחינת התפיסה הפסיכולוגית-מיליטאריסטית בלבד, כפי שהיתה בעבר, אלא מלחמה טוטאלית שבה עומד במבחן כוח ההתנגדות של העם כולו. כי המלחמה כיום מוכרחה להימשך עד שהארגון הכלכלי והמדיני של אחד הצדדים נלאה ונהרס".

מכאן עובר המחבר וסוקר את ההשפעות שישנה למגמת האסטרטגיה הגבוהה על מדינה המארגנת את

בספרו הדן בניהול המלחמה המודרנית, ממצה האלוף איתן אבישר, מתוך לקח שתי מלחמות העולם ותקופת השלום המזויין שביניהן, את דמותה של האסטרטגיה הגבוהה של המעצמות הגדולות.

מטרת הספר היא לשמש בסיס ויסוד ללימוד האסטרטגיה בתפישתה המודרנית. ויסוד זה, — שיש בו גם כדי להקנות גמישות למחשבה העצמית, ולהרחיב את הדעת בהלכה זו, טמון בלקח ההיסטוריה. ואכן, יש בספר זה כדי לפתוח אופקים בפני הקורא הלומד את בעיות היסוד של אמנות ניהול המלחמה, ושל הבחינות — הכלכלית והפוליטית — שבה. כל עוד לא נשתחררנו מהגורמים העיקריים למלחמות הרי גם היום עוד קיימת הסכנה, שבאם לא ימצא מוצא של שלום, שוב ייעשה נסיון לפתרון בעיות העולם בכוח.

"מטרות מלחמה טוטלית אינן מתהוות באופן פתאומי. הן מתפתחות בהדרגה ולרוב הן תוצאות של תהליכים היסטוריים. כן נתוספו כיום למערכת המלחמה אמצעים אשר לפנים היתה להם השפעה מועטת בלבד על מאורעות

(*) "האסטרטגיה הגבוהה בהתגשמותה", מאת אלוף איתן אבישר, הוצאת טברסקי, תל-אביב, תש"ט.

הפוטנציאל של ימי שלום שלה ליכולת התמודדות בימי מלחמה. ויש בפרקים אלו משום פיתוח מחשבתו של הקורא העברי, המצוי כיום בארץ בתוך אותן הבעיות, שהן אקטור אליות מאוד לגבינו: כיצד להקים בתוך זירת-התגוששות עולמית זו את מסד הבטחון שיתאים לתנאיה הכלכליים והפוליטיים של ארץ-ישראל.

„האסטרטגיה הגבוהה מתאמת את החלטותיה לאסטרטגיה הפוליטית, המתוכננת — היא עצמה — על יסוד האסטרטגיה הכלכלית והצבאית. בדרך כלל מופעלת האסטרטגיה הפוליטית ראשונה. מיד אחריה באה האסטרטגיה הכלכלית, אשר עליה מוטל ליצור את התנאים הכלכליים ההולמים את מטרות המלחמה. ברגע שהאסטרטגיה הגבוהה מכירה כי פעולת האסטרטגיה הפוליטית נסתיימה, והאסטרטגיה הכלכלית עשתה את המוטל עליה, תופעל האסטרטגיה הצבאית, בעזרת הטקטיקה הגבוהה, שהצלחותיה או כשלונותיה מושפעים מהטקטיקה הזעירה.“ אולם „האסטרטגיה הפוליטית והכלכלית נדחפות ביתר עוז לפעולה שעה שכוחותיה של האסטרטגיה הצבאית אינם מספיקים לפתרון הבעיות: — כדוגמה, הפעילות המדינית הבריטית במזרח התיכון, ואכן ממילא לא היתה מלחמה פוליטית יותר, באופיה, מאשר מלחמת העולם השנייה והתקופה שלאחריה, על אף שבתקופת המלחמה האחרונה הושגו המטרות בשילובן של כל שלוש האסטרטגיות.“

„אשר למנהל הכלכלי של המלחמה (קרי: אסטרטגיה כלכלית) הרי לעומת העבר, שבו היתה הכלכלה מתוכננת אך ורק לאשברת צרכי הכוח המזויין, כיום היתרון הוא לאותו צד אשר מיד עם פתיחת המלחמה גויסה לכללתו וכוחות הקרב שלו במרחב היערכות אחד... וכיון שלעולם אין לדעת מתי תפרוץ מלחמה, מן הצורך לקיים תמיד כוננות הגנתית, טכנית וארגונית מושלמת ככל האפשר. יש לתחזק בכוננות קרבית את הכלכלה והאוכלוסייה... וברגע קריטי אפשר יהיה לבצע את המעבר מכלכלת שלום לכלכלת מלחמה. מבלי להיזקק לאירגון-מחדש.“

התיכנון של גיוס הכלכלה הופך איפוא לגורם מכריע באסטרטגיה הגבוהה.

ומתפקידו של התיכנון זה הוא גם למנוע למפרע, ע"י הבטחת הצרכים, מבעוד מועד, את התהוותם של „מצרי המלחמה“ באספקה, תוך לימוד מהמיד של ההתפתחות הטקטית היוצרת ומבליטה צרכים חדשים באספקה הצבאית. וכן עליו להכין ולהתאים את התנאים הנאותים ליצור המוני בעתות מלחמה.

...אלא שאסור לנו להתעלם משתי בעיות אשר חשיבותן מכרעת בעת מלחמה: „בעית הגמישות“ ו„בעית הדחיפות“. התעשייה המגוייסת מוכרחה להיות גמישה באפשרויותיה, עד כדי יכולת לעבור ככל עת ליצירת נשק חדש והתאמת

הנשק והציוד המיוצרים לתביעות החדשות.

„מאחר שהיבוא הופך לרוב לדבר מוגבל בזמן מלחמה, הרי יש ליצר מוצרים חדשים ובעיקר על חשבון מוצרים אחרים ומכאן מתפתח הדגש של מוצרים לפי חשיבותם, המשתנית בזמן מלחמה לפי התנאים ותביעות חזות הלוחמים. קושי זה פותח ככל שרבו אפשרויות הרושת והשגת החמרים הגלמיים.“

מכאן ואילך עובר המחבר לתאור מקיף של המינהל המעבד והמבצע את התכניות האסטרטגיות, במטרה שההכרעות המלחמתיות תהיינה תואמות למטרות שנקבעו ע"י האסטרטגיה הגבוהה.

„לגבי מהלך המלחמה בשלביה הראשונים, משפיע תכנון המתקפה על תכנונו של המתגונן. לכן על האסטרטגיה הצבאית לעבד תכניות אסטרטגיות צבאיות לכל מקרה מלחמה אפשרי, הנובע ממצב היחסים עם המדינות השכנות, ומטרתה הכללית של האסטרטגיה הגבוהה.“ וכאן מגדיר המחבר: „האסטרטגיה שלטת על אמצעי המלחמה, החיים והדוממים. — על אמצעי המלחמה הדוממים נמנים נשק, ציוד, וכו', אשר הכנתם שייכת לשטח האסטרטגיה הכלכלית. — אמצעי המלחמה החיים הם כוחות הקרב הפועלים בעזרת האמצעים הדוממים. הכנת כוחות קרב אלו למקרה של מלחמה הנה מתפקידה של האסטרטגיה הצבאית.“

אכן, לא רק הגדרות ימצא הקורא בספר. יש כאן ניסיון לסכם, סיכום פוליטי, כלכלי וצבאי, בליות דוגמאות את/פרשת מלחמת העולם ב'.

תרגום הספר נעשה בקפידה, אך ניכר הדבר, כי המתרגם לא הצליח לכוון תמיד לתוכנם האמיתי של משפטים ונוסחאות שבמקור. דבר זה עלול להעלים מעיניו של הקורא העברי לא מעט משלבי-המחשבה שבספר. מן הציונים וההגדרות שבו — ובמיוחד נודעת לכך חשיבות רבה בשל מיעוטה של הספרות הצבאית-מקצועית בלשון העברית, ועל כן אין לותר בקלות על כל הזדמנות לסיגול מושגים והגדרות העשויה להפתח לפני הקורא על-פניו. שמה יהיה עדיין בגדר אפשרות לקורא שלנו לשים לב לחבהרת משמעותם השלמה של כמה פסוקים כאלה, שמוכנס נשטש קמעה עם תרגומם, בכרכים ב' ו ג' וד' של הספר, העתידים עוד להופיע?

בדברי האקדמה שלו לספר אומר הרמטכל: „הספר אינו מסתפק בציון עובדות גרידא, אלא מראה השפעתם של שיקולים פוליטיים, כלכליים וצבאיים על החלטות אסטרטגיות ותוצאותיהן; בכך טמון ערכו המיוחד של הספר, העשוי לספק מחשבה אסטרטגית, הערכה נכונה של נסיבות והחלטה הנובעת ממנה.“